

Letnik IV.

List za srednješolsko dijaštvo.

Štev. 9.

F. S. Finžgar:

Pomlad pod oknom.

Ljudje so spravljali jesenske pridelke. Zemljak je vozil na težkem vozu in pokal preširno z bičem ob konjih, bajtarji so rinili gare. On vprežen, ona za vozičem, naprej sklonjena in uprta z rokami v zvrhani tovor, poleg nje otroci. Kakor so videli mater, tako so se upirali tudi ti in hitro drobili z bosimi, rdečimi nogami, da so dohajali dolge očetove korake. Na vrhu pridelka je sedel dojenček in mahal s koruzno betvijo.

»Zadrega,« je pozdravil sosed soseda in hitel svojo pot.

»Že po snegu diši,« je odgovoril drugi zasopel in se pognal še z večjo naglico v samotnih ojnica.

Vse je gibalo, vse se sklanjalo, vse vleklo in hitelo.

Po klanecu je prišel Janez Trdina. Za pol zemlje je dajal bire cerkovniku. Njemu edinemu se ni nič mudilo. Z rokami v žepih, hoje opotečne, glava pa kakor da bi ne sedela na trdnem vratu. Ko je srečal bajtarski voziček, se ga je ognil in stopil prav v travo, dasi ni bila pot sredi vasi tako ozka. Tam se je gugal in čakal, da je bajtar peljal naprej. Na pozdrav je nekaj nerazumljivega zamomljal in zavil s širokim tirom spet na cesto.

Ko je bajtar sredi klanca obstal, da se oddahne, je potegnil iz žepa ruto, se obrisal in izpod rute pogledal za Trdino, ki je prav takrat izgínil za ogrom.

»To je bogpomagaj!«

Rekel je tako tiho, da ga je komaj slišala žena, ki se je tudi ozrla, potem pa pogledala na moža s čudohvaležnim pogledom.

»Taka prilika, kakor je pri Trdinovih, in vse pojde pod nič.«

Žena je še enkrat pogledala na moža in mu z očmi rekla:
»Kajne, Janez, ko bi bili mi ná takem?«

Mož ni nič odgovoril, ruto je počasi spravil in se vpel spet v oje. Potoma je pa mislil in razmišljal, kako je to, da tisti, ki bi lahko, noče, kdor bi pa rad, ne more.

Trdina se je prizibal domov. Žena je cepila okleške, ker ni imela naklanih toliko drv, da bi podkurila za večerjo.

Trdina je sedel poleg nje na tnalno in jo gledal. Videlo se je, kako je s trudom dvigal trepalnice na krvavo podplutih očeh.

Žena je molčala in cepila. Udarci so bili silnejši in zamahi s sekiro večji. Edino le s tem je pokazala nejevoljo, katero je tako težko dušila. Polence je odletelo in oprasnilo moža po licu.

»Ubij me, nerodnost ti taka!« Mož se je potipal po zabuhlem obrazu.

»Bolje bi bilo, ko bi te ubila takale iver, kakor da ubiješ ti mene, otroka in grunt. Sram te bodi! Lenuh!«

Žena je potegnila iz kupa rogovilasto vejo in jo jezno prislonila na tnalno.

»Tiho! Kdo je gospodar? Kdo?«

Pijanec se je dvignil nerodno s klade in se bližal ženi z dvignjeno roko.

»Kar udari, le udari in nas pobij vse, zverina!«

Mož je pobral krepelce in zamahnil proti ženi. Žena se je udarcu ognila. Ali prav tedaj ji je sekira, zamahnjena za udarec, spodletela in usekala ženo v palec. Kri se je pocedila po tnalno.

Žena je zajokala, iz hiše sta pritekla dva fantiča in se stisnila k materi ter zajokala z njo vred.

Ko je Trdina zagledal kri, se mu je krepelce pobesilo in je sedel na hlod.

»Ne nehaš prej, da kaj iztakneš, jezik!«

Ona je zavila krvaveči palec v predpasnik, po licih so ji tekle solze. Z nogo je sunila vejo s tnalno in sedla.

»Vsa vas vleče in gara, mi pa sedimo. Le sedimo, le, da nas ujedo dolgovi. Na srenjo pridemo, če se ne iztrezniš.«

Žena je zajokala glasneje. Ker je izpod predpasnika silila kri od zavitega palca, je vstala in odšla v hišo. Otroka sta se prijela prestrašena matere za krilo.

Trdina je gledal za njimi, molčal in vrtel debele, zaspane oči. Potem se je nenadoma dvignil, pograbil sekiro in začel grozno udrihati po vejah in okleščkih. Pot se mu je curkoma ulil po licih. Toda dolgo ni drvaril. Jezen je vrgel sekiro ob tnalno, da se je pokadila prst izpod nje, kamor se je zasekala, pobral klobuk, ki mu je padel z glave in šel v vežo. Žena je izpirala usekani prst in solze so ji kapale v skledo, polno krvave vode.

»Poglej,« je rekla jokaje, »sedaj še jaz ne bom za delo. Ti si vzrok!«

Moža je popadlo. Roke so se mu krčile in iskale, kaj bi zgrabil, da bi udaril. Pobral je škaf in ga treščil na sredo veže, da se je razsul in so doge zletele po kotih.

»Bodo vsaj drva za večerjo,« je pripomnila ona pikro in se ni ozrla za škafom.

Trdina jo je pa zavil takoj na drugi strani veže skozi duri, za seboj zadrlesknil težka vrata in grozeč in preklinjajoč zapustil dom. Prav blizu žganjarne ga je srečal bajtar, ki je hitel s praznim vozičem nazaj v polje. Ker je slišal doma, kako je rohnel nad ženo, ga je pograbilo, da ni mogel molčati.

»Janez,« ga je ogovoril. »Lepo te prosim, Janez, vidiš, boter sem tvojih otrok, nikar mi ne zameri, če te prosim.«

Trdina se je ustavil in ga gledal.

»Poglej, dovolj ga imaš, nikar ne tišči nazaj na žužljo strupensko. Pomisli vendar, ali ni škoda?«

»Škoda je v vodo,« se je zarežal pijanec.

»Seve, ko bi bil ti sam. Ali imaš družino. Nanjo pomisli! Taka pridna fantiča in ženo takisto. Nikar tako, Janez! In zdravja je škoda. Uničiš se. Kakšen si! Ne ješ nič, ves zabuhel si. Smrt si nakoplješ.«

»Smrt, smrt! Kaj boš ti večno živel? Enkrat moramo vsi iti. Kaj le imamo na svetu? Nič, trpljenje, samo trpljenje! Ne sitnari mi s takimi rečmi kakor ženske.«

»Janez, Janez, danes se norčuješ. Ko pride ura, boš drugače govoril in mislil.«

»Nikoli drugače. Le vleci, če se ti ljubi in pretrgaj se. Jaz se ne bom. Ali je vredno, da se toliko ubijaš? Norec! Življenje, življenje! Na, še tegale ni vredno!«

Trdina je pljunil na cesto in zavil v krčmo. Bajtar je zmajal z glavo in se spustil hitro po klancu.

Ko je prešla zima, je mrtvo polje oživel. Razorane njive so se kadile, v brazde se je vsipalo zrnje, po klancu v vasi so tekli vozovi in voziči. Vsem se je mudilo, vse je bilo spočito.

Na ozarah sta priorala vkup soseda.

»Nabašiva,« sta rekla oba hkrati, »da se konji oddahnejo.«

»Si slišal?« izpregovori kmet Luka, ko je zapalil in poveznil pokrovček na pipo.

»Kaj takega?« je povprašal sosed Mejač in prižigal.

»Trdina je na koncu.«

»Trdina? — Tako mlad gospodar.«

»Ni odlegel. Pijača ga je podrla!«

»Prav za prav, nič ne bo škode. Ona se še kako otme. Sicer bi jih bili pregnali dolgovi.«

Soseda sta premolknila in kadila.

V nedeljo med naukom je vasoval pri bolnem Trdinu sosed boter.

Žena je šla z otrokoma v cerkev.

Trdina je ležal bled in shujšan na postelji. Kakor vosek je bilo njegovo obličje in roke tenke, kakor otrokove.

»Janez, kako je?« Tako ga je ogovoril boter in si pomaknil stol k postelji.

»Nič kaj dobro, boter. Kaj mislite?«

»Janez, tako ti rečem, slab si. Saj sam najbolje čutiš. Kaj ko bi pomislil na testament.«

V voščeni obraz bolnika je šinila za trenotek rdečica. Ko je tako naglo izginila, kakor se je pojavila, je rekel Trdina:

»Testament!«

Igra na ladji.

V besedi, izgovorjeni počasi, s slabotnim, strahu in groze polnim glasom je bilo veliko bolesti.

Boter je čutil to bolest in je tolažil.

»Vidiš, Janez, prav je, če urediš časno in večno. Zato ne boš nič slabši in miren boš. Zavaljo testamenta ne bo smrti ni trenotek prej, kakor ti je namenjena.«

»Smrti?« je ponovil bolnik in spet je planila rdečica vanj.

»Boter, kar po pravici povejte: Kako mislite? Kaj govore ljudje? So me že obsodili, kajne?«

»Ne poslušam, kaj sodijo ljudje in kako. Dokler je duša v človeku, ne ve nihče, kako se bo končalo. Ali po pameti bi bilo prav, če tako narediš, kakor sem svetoval.«

Bolnik ni odgovoril. Motni pogled je uprl v strop, prsi so se mu trudno dvigale.

Tudi boter je molčal in iskal, kaj in kako bi začel.

»Meni se zdi, Janez, da bi bilo ugodno, če bi odprl okence. Solnce je zunaj in pomlad.«

»Odprite, boter,« je rekel bolnik in gledal nepremično v strop.

Boter je odprl okno, pokleknil na klop in odrinil okence, da se je usula žarka solnčna luč v sobo. Z lučjo je v zatohlo stanovanje priplul od cvetja nasičen vzduh. Zadišalo je po maju. Na jablani tik okna so šumljale čebele.

Ko je solnce posijalo na postelj, se je bolniku zableščalo, da je zatislil oči, kakor od bolečine. Dolgo je mižal in sopol v globokih vzdihih. Botru ni bilo ugodno. Posegel je po pratiki in iskal brez namena svetnikov in praznikov.

Trdina je počasi odprl oči, ki so se razpirale čezdalje bolj in obtičale na cvetoči jablani. Boter ga je parkrat skrivaj pogledal preko pratike, ali vselej hitro umaknil oči in listal z okornimi prsti dalje.

»Oh, boter!« je vzdihnil bolnik.

Sosed je zaprl pratiko.

»No, Janez, kaj bi?« Silno mehko je izrekel te besede. Zakaj bolnik se mu je smilil.

»Oh, boter, pomlad je zunaj in jaz — umiram!«

Po voščenem licu so se drle debele solze. Boter je zakašljaj, potegnil ruto in skušal zakriti, ker se je komaj premagoval.

»Nikar, Janez! Kakor je božja volja! I, kaj pa je življenje? Če te Bog pokliče — — —«

»Oh, boter, nikar! Življenje je tako lepo!«

Trdina je zajokal na glas. Krčeviti plač ga je stresal, da je drhtelo vse nabogljeno in izsušeno telo. Boter-bajtar se je spomnil, kako sta se srečala jeseni na klancu pred krčmo.

»Prišla je njegova ura,« je pomislil žalosten in potr. »Ali naj mu ob tej grenkosti oponesem? Sam trpi dovolj!«

»Janez, lepo te prosim, ne obupuj! Škoduje ti, vsakemu bolniku škoduje, če obupa.«

Bolnik je uprl od solza kalne oči v soseda, s suhim prstom je pokazal skozi okno na cvetočo jablano, kjer je šumelo in dišalo z opojnim duhom.

Roka je naglo omagala in padla na odejo kakor mrtva. Bolnik je spet zatislil oči in s premikajočih se ustnic je bral soseda šepetaje: Življenje, življenje — — —

Ko so zvečer tistega dne trije možje, ki so bili priče Trdinove oporoke, zapuščali njegovo hišo, so vsi hkrati potegnili z rokami preko oči in se razšli, ne da bi črhnili besedo.

Za tri dni je Trdina ležal na mrtvaškem odru.

Njegovo napol zatisljeno oko je bilo uprto v cvetočo jablano in je še mrtvo strmelo v pomlad pod oknom — — —

Fr. Trdan:

Spomini na staro Recijo.

V.

Weltenburg.

Dne 13. julija.

Po enourni vožnji na Donavi smo zopet stopili na suho. Tik pred vhomom v »predor« stoji na desnem bregu Donave Weltenburg, eden najstarejših, pa tudi še danes eden najbolj priljubljenih in znanih bavarskih samostanov. Našemu čolnarju je oko zažarelo in srce vzvalovilo ob pogledu na mogočno zidovje, glasno pričo slavne preteklosti. Dan na dan vozi iz Eininga do Weltenburga, kakor kak stari kranjski postiljon, pozna ti vsako bilko in vsako skalo po imenu, in vendar mu je ta enolična vožnja ljuba, nad vse prijetna. Ko srečno dospe do cilja in zavaruje čoln pred nagajivimi valovi, pohiti v samostansko cerkev. Tu se čustva njegovega srca zlijejo v harmonijo s hvalnicami v koru. Nato poseti mimogrede še »samostansko klet«. Vrček »bavarca« mu vlije novih moči za pot proti domu. Tako so namreč delali njegovi predniki, tako mu je naročil tudi oče na smrtni postelji. In globokoverni Bavarec zna ceniti pieteto do starišev!

Weltenburg je bil pred prihodom krščanstva nekako sotočje rimske civilizacije in keltsko-germanske kulture. Stari pogani so si izbirali ta kraj za naselbino, ker je že po naravi zadosti utrjen in zavarovan in tako pripraven za naselbino prvotnih naselnikov. Iz preproste keltske vasi je vzrastlo v rimski dobi mesto Artobriga Minor, na katero spominja danes samo še skromen napis:

»Auf dem Arzberge oberhalb
des Klosters Weltenburg
stand die starkbefestigte,
von einem Teile der III. Legion
besetzt gewesene Stadt
Artobriga der Römer.«

Cesar Valens (364—378) je dal sezidati na strmi skali močan grad — arx Valentia — po katerem je podedoval svoje ime tudi sedanji Valisburg ali Weltenburg.

Za rimskega gospodstva je preprezal Donavo močan most na jermene, podoben modernim žičnim mostovom. Na levem bregu Donave se je namreč razprostiralo drugo mesto enakega imena — Artobriga Maior — znamenito trgovsko in versko središče keltsko-germanskih Bojev. Visoko na holmu se je dvigalo svetišče Wodana, divjega jezdeca starih Germanov. Pomole hriba so krasile majhne kapelice boginj Freye in Ostare. S prihodom Rimljanov pa je prišel v te kraje tudi rimski kult. Na podnožju Arx Valentia je vzrastel sacellum Minervae in templum Jovis.

Izkopine iz keltsko-rimske dobe so zelo neznatne. Stari Kelti so bivali izvečine v lesenih hišah, ki jih je že zdavnaj objel prah trohnobe. Česar pa rja ni prejela, je razrušila človeška roka. Atila je porušil na svojem pohodu leta 451. vse rimske gradove na levem bregu Donave. Artobriga Maior je takrat do tal pogorela; Artobrigo Minor so pa rešili na ta način, da so prerezali veliki usnjati most in tako preprečili prehod Hunov na ta kraj Donave. Upepeljeno mesto na levem bregu ni več vstalo, zadejana rana je bila prehuda. S smrtjo Artobriga Maior je padel tudi pomen Artobriga Minor. Donava ni videla od takrat več usnjatega mostu, pa tudi ne slišala več imen obeh, še pred kratkim slavnih mest.

Ko se je polegel prvi strah pred Atilo, »šibo božjo«, je prišel v te kraje sv. Rupert, škof iz Wormsa. Na razvalinah Valencije je položil temeljni kamen kapelici sv. Jurja, »Zum hl. Girgen«, kakor so

Med počitkom.

takrat nazivali prvo misionško postajo na Bavarskem. Obenem je ustanovil vojvoda Tasilo I. benediktinski samostan — najbrž okrog leta 575.

Nova naselbina si je hitro opomogla. Kakor ob času Keltov in Rimljanov, tako je bil Weltenburg tudi skozi ves srednji vek »pravi ključ« podonavske trgovine. Za tridesetletne vojne pa so grozili cvetoči koloniji dnevi Atila. Po spričevanju sodobne kronike so obiskali Weltenburg leta 1636. tako hudi časi, da ni premogla samostanska pivovarna niti enega vrčka pive.

Vsled sekularizacijskih postav iz leta 1803. so morali benediktinci zapustiti prijazno zatišje. Na koru so utihnile hvalnice pobožnih patrov, na samostanskem vrtu so zamrli bujno pestri nasadi. Sekularizacijske odredbe prosvetljenega 18. in 19. veka so zadele samostanu skoraj hujše rane kakor kruti meč Hunov. Nad Weltenburgom so ležali dnevi gnusobe in razdejanja tja do leta 1842., ko

je bavarski kralj Ludovik I. iznova oživil in dotiral stari benediktinski samostan.

Dragocen ostanek slavne weltenburške preteklosti je samostanska cerkev, ki jo obišče vsako leto sto in sto turistov. Preprosta fasada, ovenčana z velikansko soho sv. Benedikta pač spominja opazovalca, da je tu »domus Dei et porta coeli«, toda prevzet presenečenja postoji tujec, ko dospe po šestih stopnicah do glavnega vhoda: očara ga namah lepota, ki je od zunaj niti ne sluti. Magična svetloba, odbijajoča se na marmornatih stebrih in pozlačenih okrasnih, napravlja iz notranjščine pravi raj na zemlji. Ožarjena od bleska in sijaja se odpre očesu mogočna postava jezdeca. To je sv. Jurij, zaščitnik cerkve in samostana.

Ta veličastni kip v naravni velikosti je delo slovečega kiparja Egida Asam. Zanimivo je, kar pripoveduje legenda o njegovem postavku. Asam si je poiskal modela v naravi. Ko mu pripeljejo brzega vranca, naščuje psa vanj. Mladi arabec zarezetgeta, poskoči in se vzpne na zadnje noge. Asam si zaveže oči in ostane tako liki zamaknjen celih 24 ur. Prizor, ki ga je ravnokar videl, hoče neizbrisno vtisniti spominu.

Cerkev je zidana v bogatem baročnem slogu med l. 1716—1740. Načrt je izdelal arhitekt in fresko-slikar Kozma, brat pravkar imenovanega Egida. Vendar mu ni bilo usojeno, da bi videl sad dovršenega mojstrskega dela. Še preden je končal glavno sliko v prezbiteriju — ustanovitev samostana po Tasilu — ga je pograbila neizprosna smrt. Sliko je nato dovršil njegov sin Franc, a brat Egidij ga je ovekovečil. Tik na robu podobe stoji Kozma in zre na svoje delavce.

Ostali strop cerkve krijejo alegorije štirih poslednjih reči: na levi smrt, na desni pekel, pred nami nebo, nad portalom poslednja sodba. Veličastna je slika »Zmagoslavne Cerkve« in »Zamaknjenje sv. Benedikta«. Ta zadnja slika je po mnenju veščakov več vredna nego vsa ostala cerkev.

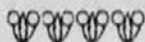
Prešinjeni te umetne lepote, se vrnemo pod košato lipo prostornega samostanskega dvorišča. Solnce se je bilo že nagnilo, tudi na bregu sta čakala dva nova čolna, da nas popeljeta skozi idilični »Donavski predor« doli do Kelheima.

M. Faeton :

Prijatelj.

Le s cvetom se cvet	viharje prebije —
v venec povije,	a glej, brez opore
le s srcem srcé	pa duša ne more
v pôkoj se zlije,	peroti razpeti,
z mladostjo mladost	veselo zapeti!

Dr. J. Demšar :

Razvedrilo na morju.

(K slikam.)

Ljubke slike z zabavnega potovanja po morju! Skoro bi ob pogledu nanje zapeli slivospev človeškemu umu, ki je tako ukrotil divje moči nemirnega oceana, da slabotna človeška stvar išče na morskih valovih duhu in telesu oddiha in razvedrila; zapeli bi slivospev gospodarjem morja, mogočnim parnikom, če bi nam slike teh zadovoljnih ljudi na prijaznih krovih ne vzbujale sočutja s tistimi nesrečneži, ki so jih od brezskrbne zabave na lepem Titanicu potegnile krute morske moči v silne vrtince, ki jih je v svojem smrtnem boju sredi brezmejnih voda zavrtel onemogli parnik. Ubogi Titanic! Na njegovem prvem izletu se mu je odprl tako grozen grob. 3300 m globoko leži pokopan v globočini, v kateri vlada grobna tema in tišina. Tako težke vodne plasti so legle na parnik, da mu je leseno ogrodje gotovo stisnjeno na polovico. Človek ne pozna moči, ki bi mogla nesrečnega jetnika dvigniti iz železnih pesti morskih globin.

Toda otresti se moraš takih mračnih misli, če greš na morje iskat krepčilnega razvedrila. In res obrazi teh dobrovoljnih ljudi na našem parniku razodevajo vse preje nego strah. Kako brezskrbno so posedli možje okoli igralnih miz, mladina se je zaverovala v svoje igre na krovih, nekaj potnikov se je tako mirno udalo počitku na naslonjačih, kot bi nikjer ne bili varnejši nego na morskih valovih. Ne zavidajmo teh zadovoljnih ljudi za njihovo brezskrbnost! Res je med njimi nekaj prenasičenih veseljakov, katerim zemlja s svojimi mesti in vasmí, z livadami in gradovi, z gorami in jezeri ne more ničesar več dati, kar bi jih moglo vzdriniti iz njihove puste dolgočasnosti, ki ima vse zemeljsko veselje za prevsakdanje, da bi se človek menil zanj; na morje so šli iskat iskrico novega veselja do življenja. Za take ljudi se ti veseli, dobrodušni dijak, ne meniš; privoščiš pa prijetno razvedrilo ljudem, ki so s poštenim delom zaslužili, da se tudi pošteno oddahnejo. Iz izkušnje veš, česa je treba izmučenemu duhu. Dan za dnem, teden za tednom delaš, prebiraš in pisariš, misliš in računaš in si vesel pri tem; v prvih soparnih poletnih dnevih pa zahrepeniš po počitnicah; utrujenemu duhu je treba oddiha, da se more poživljen poprijeti novega dela.

Utrudljivo je velikomestno življenje že samo na sebi; kaj še le velikomestno življenje združeno z napornim delom. Privoščimo velikomestnemu trpinu razvedrilo, ki ga je šel iskat na odprto morje. Tukaj se vendar odpočijejo njegovi živci od šumečega brbljanja zgovornih meščanov, od drdranja, drsanja in zvonjenja cestne železnice, od ropotanja vozov, od drvenja in tuljenja avtomobilov.

Tudi na parniku udarjajo stroji; pa to udarjanje je komaj slišno, tako enakomerno je; kar dobro de živcem, ki jih uspava v sladek počitek. Sredi morja se oddahnejo zaprašena pljuča; širijo se v čistem morskem zraku. Občutljivemu grlu se na parniku ni bati dima, ne

Popotniki zapuščajo ladjo.

odprtem morju ni sledu. Zdravniki so preiskali morski zrak; 30 milj od obrežja v zraku niti enega bacila niso več našli. Uboga človeška pljuča, kaj hočete več! Delajte, širite se brezskrbno; ni se vam treba bati škodljivcev, ki v mestu zalezujejo vaše rahle cevke in žilice.

prahu. Gosti črni valovi, ki jih bruha iz sebe parnikovi dimniki, ostajajo za parnikom in se brez sledu izgublajo v brezkončnem zračnem prostoru; le ob prav neugodnem vetru te duh po dimu v domišljiji prestavi na zakajeni kolodvor. Privoščili bi slovenski gospodinji, da bi se na parnik prišla učiti snage. Pred solničnim vzhodom so vsako jutro vsi krovi pod vodo. Z občudovanja vredno pridnostjo in ročnostjo drgnejo bosonogi pomorščaki po zmočenih tleh. Do zadnjega kotička prodro močni vodni curki in poženejo nesnago v morje. O tistih nesrečnih glivicah, ki na kopnem plavajoč po zraku iščejo nežnih delov človeškega telesa, da bi zanesli vanje kal smrtonosne bolezni, na

Na morje bi povabili trgovca, ki se doma ne more ločiti od svojih računov; moža, ki tako gori za srečo ljudstva, da se tudi za čas potrebnega počitka ne more odtrgati od njega; učenjaka, ki dneve in noči preždi pri svojih koreninicah in številkah in paragrafih, med daljno- in drobnogledi, da mu je učenost kot težka butara legla na glavo in mu začno misli zastajati. Na ladjo naj gre tak trpin iskat oddiha! Nič mu ne bo motilo lepih počitnic. V samotnem kotičku lahko sloni v udobnem naslonjaču. Mili morskí zrak rahlo boža njegovo glavo, da se mu pomladi utrujeni duh. Oko pogleda po morju. Veličastno mirna in vendar polna življenja je morska gladina. Oko more razumeti to živahno igranje morskih valov, to njihovo skrivnostno pljuskanje ob ladjo! Povodne ptice nad morjem, nemirne ribe v morju, v daljavi prijazni otoki s svojimi krasnimi obrežnimi mesti in skalnatimi gorami, mogočni parniki in vitke jadrnice, čarobni svit solnčnih žarkov v čistem morskem zraku, jasno zvezdnato nebo in grozeča tema oblakov, to so veličastni in ljubki prizori, ki te vabijo, da zreš in zreš po morju in se ne naveličaš. Pa če se ti vendar zahoče po družbi, brez skrbi bodi; nikjer ljudje prijazneje in zaupneje ne občujejo ko na ladiji, na tem malem svetu sredi morja. Sčasoma se pa le oglasi čustvo dolgočasne otožnosti; duh se je okreпил, zahrepenel je po resnem delu, kot zahrepeni delavni dijak vsake počitnice po šoli: „človek je ustvarjen za delo, kot ptič za letanje.“

M. Štular:

Iz popotne torbe.

1. Slike iz Tirolske.

Prijetno se je spominjati tako-le med ozkosrčnim šolskim letom svobodnih počitnic, kaj ne?

Najrajši bi Vam iztresel svojo popotno torbo do dna, pa »Mentor« nima letos več prostora za vse te spomine in drobtine, zato Vam podam samo nekaj slik, ki se mi zde najzanimivejše s celega mojega potovanja: od cesarskega Dunaja skozi Tirolsko, Švico in Francosko tja do Lurda pod snežnimi Pireneji.

Potoval sem tja lani meseca avgusta z dunajskimi romarji.

Pri starodavnem Salzburgu smo zapustili ravne in hribovite pokrajine in jo zavozili v pristni alpski svet.

Ko smo kot dijaki risali alpske grebene, se nam je zdelo pusto in težko, a gledati jih je lepo. Pri pogledu nanje se človeku dviga srce, da bi si želel orlovih kril in bi obletel te snežne vrhove, te zelene tihe doline, te šumne gorske reke in potoke.

Brzimo ob hitri in peneči se Salici. To Vam je prava hči snežnih Alp: čila in poskočna, čista in bela od srebrnih pen.

Ali bi gledal njo, ali ponosni svet nad njo? V hitrem diru se razgrinjajo pred popotnikovimi očmi vedno nove slike: zdaj divje romantične, zdaj prijazno idilične. Kdo bi vse opisal? Evo Vam slike, ki je bolj ali manj značilna za vse alpske pokrajine: ob hitri planinski reki ozka dolina. Ob vodi lepi travniki in polja. Ob vznožju gore čedne vasi z belimi cerkvami in značilnim šilastim zvonikom, ki se lepo ujema s temnimi smrekami in enako drzno k nebu kipečimi gorskimi vrhovi. — Za vasjo po gorskem pobočju temen smrekov ali borov gozd, ki kmalu preide v grmičevje, travo, končno v gole skale, katerih vrh je pogosto kronan z večnim snegom.

Fr. Hettinger, vseučiliški profesor v Würzburgu (1819—1890), mož učenega razuma in blagega srca, poseben ljubitelj Tirolske, je označil to deželo — kar pa velja tudi o drugih avstrijskih alpskih dolinah — tako-le: »Sedaj pa le noter v ljubo Tirolsko z njenimi modrimi jezери, zelenimi dolinami, belimi cerkvicami na strmih višavah, z njihovimi vitkimi, šilastimi zvoniki in mogočnimi, daleč donečimi zvonovi in možmi, ki se trdno drže svoje tirolske šege in pobožnosti. Celo visoko gori v gorah najdeš nenadoma cerkvico, ki so jo zgradili pastirji in vsako soboto gori v njej lučca v čast Preblaženi.«

Cerkvica tam gor sameva,
tiho zre v dolinski mir . . .

Tirolska vas je preprosta in snažna. Znan Vam je morda tip tirolske hiše: zgrajena je iz deloma neotesanih brun, široka, bolj nizka z lepim hodnikom okoli. Zdela se mi je kakor skrbna, ljubeča koklja, ki široko razgrinja svoje peruti in skriva ter greje pod njimi svoje ljubljence. Tako napravijo tudi te preproste, nizke in široko zgrajene hiše vtis gostoljubnosti, skrbnosti in miroljubnosti, pod katero imajo njeni prebivalci srečno in mirno zavetje.

Na večini streh sem opazil male stolpiče, podobne odprtim dimnikom in v njih zvonce. Bil sem radoveden, čemu jim rabijo. Prijazen tirolski romar mi je pojasnil, da kličejo ž njimi družino s polja in planin domov k obedu in večerji in sploh kadar jih potrebujejo.

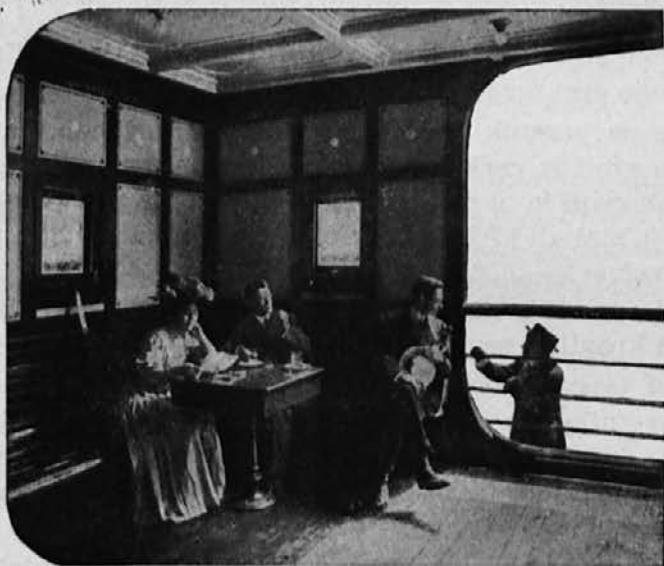
Lepo mora biti, ko zazveni vsa vas in kliče trudne svojce s poljan in planin k gostoljubnemu, tihemu, domačemu ognjišču.

Zelo so se mi omilile te alpske doline s svojimi bistrimi rekami, zelenimi polji in travniki, snažnimi vasmimi in belimi cerkvami. Imajo nekaj sorodnega z našimi slovenskimi kraji. Razodevajo podobno pridnost in skromnost, kakor je doma na naših poljih in domovih. In njihove cerkve kažejo podobno vernost, kakor jo označajo slovenske cerkve in kapelice in znamenja.

Pripomniti pa moram nam v čast takoj, da tudi na Tirolskem ni toliko lepih cerkva kot pri nas na Slovenskem.

Te poezije kot je pri nas, nisem opazil na vsem potovanju in sploh še nikjer. To je lastno le slovenski zemlji: cerkev ali vsaj lična kapelica sredi vsake vasi, bela cerkvica na vsakem holmu in zeleni gori, cerkev tam, kjer je narava razgrnila svojo največjo lepoto. To razodeva globoko vernost našega naroda. Naravna lepota ga je spominjala na Boga, vzor in vir vse lepote. Zato mu je postavil na najlepših krajih: ob jezerih in na otokih, na zelenih gorah in prijaznih holmih vsaj tiho, skromno svetišče. Nobena prirodna lepota mu ni bila dovolj lepa, dokler ji ni pritisnil pečata vernosti in pobožnosti. Odičena z verskim znakom je zadobila ta prirodna lepota šele zanj pravi mik in čar.

Toda potujmo dalje! Kraj vpliva na značaj. Vroča je Italija, vročekrven je Italijan. Zmerno hladna je Velika Britanija; trezno hladen je Anglež. Sanjave so pokrajine holandske in sanjav je

Idila iz lope na ladji.

tudi Holanec. Tudi Tirolska je vtisnila Tirolecu svoj pečat. K nebu kipeče, večnostalne so njene gore, Bogu vdan in trden v svoji veri, značajan je tudi Tirolec. To priča Andrej Hofer in drugi tirolski junaki, ki so se zvesto in neustrašeno borili za Boga in cesarja!

Lepo pripominja profesor Hettinger: »V stari Francoski je bila navada, pozdravljati vsakega plemiča in pa vsakega duhovnika. Veljalo je namreč pravilo: v plemiču se časti kralja, v duhovniku pa Boga. Glede duhovnika velja na Tirolskem še vedno to pravilo.« Tirolec časti duhovna, ki ž njim živi in trpi in se zanj žrtvuje. Zahteva pa tudi, da časti duhovnik sam svoj stan in vrši svoje dolžnosti.

Isti Hettinger pripoveduje lepo anekdoto, ki še lepše kaže globoko religioznost tirolskega ljudstva.

Bil je po svoji navadi zopet enkrat tam na počitnicah in bilo je v nedeljo zjutraj, ravno ko se je napotil v cerkev. Pred najboljšo gostilno onega kraja — bilo je v Pustriški dolini — je stala razkošna kočija nekih dunajskih letovičarjev. Ravno, ko je zvonilo v cerkev, se je ta gospoda drevila skozi vas na izlet, ne zmeneč se za vabilo zvonov. Po poti je šla s Hettingerjem preprosta ženica. Vpraša jo, ali ne bi rada, da bi se tudi njej tako dobro godilo, kakor tej dunajski gospodi.

»Ne!« je odgovorila kratko in odločno. »Ti potujejo po deželi, da gledajo ledene gore, pa tudi njihova srca so zmrzla in ledena.«

»Zakaj?« vpraša profesor.

»Ker ni v njih ljubezni do Boga in nobenega krščanstva,« bil je jasen in logičen odgovor.

In še eno sliko tirolske pobožnosti nam podaja Hettinger, ki jo je videl visoko gori med gorami.

Bilo je na praznik Marijinega rojstva. Služba božja je minila in ljudje so vreli iz cerkve. Toda večina ne krene domov, ampak stopi na pokopališče okrog cerkve. Naenkrat je vse polno. Ob vsakem grobu je stal ali klečal vsaj po en človek, na mnogih pa po dva, trije ali še več.

Ko so odmolili, so pokropili grobove z blagoslovljeno vodo, kakor bi jih kropili s krvjo Kristusovo.

»Tu mi je stopilo,« pravi duhoviti prelat, »prav živo pred oči občentstvo svetnikov: v cerkvi kraljuje Kristus in okoli Njega angeli in svetniki — zmagoslavna cerkev. V grobovih okoli cerkve počivajo oni, katerih duše morda še trpe — trpeča cerkev. In na grobovih moli za svojce in se bori zase — vojskujoča cerkev.«

Kako polno filozofije in poezije je katoliško življenje!

Tak je še dandanes povečini Tirolec: veren, pošten in zvest šegam svojih pradedov. Tudi v tem sem videl podobnost značaja z našim slovenskim narodom.

Ko sem zagledal pristinega tirolskega kmeta med sopotniki, zdel se mi je na las podoben naši pošteni slovenski korenini. Prijazno je pozdravljal in se odkritosrčno smehljaj, in toliko, da ga nisem slovensko ogovoril. Bil je iz Pustriške doline, in tam so bili nekdanj Slovenci. V možu je menda več slovenske kakor germanške krvi.

Take in enake slike so se mi vrstile pred očmi in pred dušo, ko smo drevili po prijaznih dolinah ob Salici in Inu. V mraku smo dospeli v Innsbruck. Mesto je v dolini med snežnimi gorami v električnih lučih blestelo in migljalo, kakor bi padel med gore kos

zvezdnatega neba. — Innsbrucka nisem videl pri belem dnevu. Tje in nazaj smo potovali mimo njega ponoči.

Noč nas je zagrnila in uspavala. Ko pa nas je jutro vzbudilo, smo bili že v svobodni Švici in pred nami ciriško jezero, lepo in smehljajoče. (Dalje.)

Prof. Fr. Pengov:

Grobar.

Brezumni svet, živalski kot rastlinski, nam podaja nešteto dokazov modre previdnosti božje. Ni ga skomiga, ki bi ne imel svojega smotra, ne dlačice brez pomena.

Smrt in življenje, pomnoževanje in uničevanje, ljubezen in sovraštvo — vse ima svoj vzrok in svoj konec, vse sodeluje v to, da se ohranja ravnovesje v vesoljstvu, vse je preračunala neizvedljiva stvarjajoča Modrost.

Čudiš se izumom človeške industrije; toda odpri oko, ozri se na delavnico Vsemogočnega in zrl boš večja čuda v navidezno neznatnih stvareh.

Ob potu leži krt, ki mu je motika razporila trebuh; na potu v šolo je pobil neusmiljen fantalin s kamnom martinčka, ki se je bil ravnokar odel v zelenobiserno obleko. Potnik je bil mnenja, da stori dobro delo, ako zdrobi belouški glavo z okovano peto; brezsrčna burja je vrgla še golega ščinkovca iz lišajnete rogovile na tla.

Kakšna je usoda teh žrtev in vseh drugih mnogoštevilnih živalic? Da ne žalijo predolgo naših oči in nosov, skrbi cela legija malih bitij, ki jim je poverila stvarnica zdravstvo v naravi.

Kakor so hijene med sesalci in jastrebi med pticami mračno spremstvo smrti, čegar pogled vzbuja grozo v srcu, tako imamo tudi med žužki zdravstvene komisarje, ki čistijo zrak in zemljo kužnih plinov, ki bi jim sicer ne bila kos človeška roka z vso svojo umetnostjo. Le redko naletavamo na mrtve živali v naravi. Na milijarde sil je pripravljenih vedno, da pospravijo sproti vse mrličice s pota. S čudovito hitrostjo se prikazujejo neznatna bitja, ki uničijo v kratkem času mrhovino ter napeljejo tako brezštevilne atome strupenih snovi zopet nazaj v tokove življenja. Tanek vonj privabi iz velike daljave mravljinca, razne muhe (zaplunkarica, siva in beloglava mesarska muha), razne vrste mrharjev (črni, rdečevrti in drugi), grabilcev, slaninarjev in govnačev, ki nosijo seboj anatomske priprave, s katerimi se ne more umetelni inštrumentarij moderne kirurga niti od daleč primerjati.

Starim Egipčanom je veljal skarabej (*scarabaeus*), podoben našim govnačem, za sveto žival, ker je valil v nočni temoti kroglice gnjijočih odpadkov k zemeljskemu počitku.

Fosorje (pogrebce) podobne baže lahko opazujeta, dragi znanec in znanka, povsodi pri nas na malem hrošču z rumenimi in črnimi pasovi na pokrovkah — barva mrtvaškega odra! — na grobarju.

Grobar ni anatomični prosector, ki odpira mrliče in ločeva s secirnim nožem kosce za koscem mesa; ne gre mu pri njegovem poslu za bogato sedmino v lastnem interesu, on je v pravem pomenu besede — grobar. Kako čudovit posluš mora pač imeti živalca, ki sliši iz velikih daljav cvrčanje tovariša kot „mrtvaško naznanilo“, ki vabi vso družino k skupnemu delu, ne pa jelu. Edini namen tega dela je namreč pospraviti mrtveca v zemljo, ki ima postati, kadar dozori, hrana grobarjevim ličinkam.

Silno zanimivi so poskusi, ki sem jih svoj čas delal sam in ki nam jih opisujejo razni žužkôslovci, pred vsemi francoski naravoslovec Fabre. So pa ti eksperimenti obenem tako preprosti, da te vabim, dragi moj, da jih poskušaš ob priliki tudi sam. Za danes pa ti kličem: Hodi za menoj!

Igre na ladji.

Če hočeš biti res eksperimentator, potem se seveda ne boš zadovoljil z opazovanjem, ki ti ga omogoči le srečen slučaj. Ne! Preskrbeti si moraš zadostno število hroščev, ki jih spraviš pod dovolj gosto mrežnato kletko, kjer jih lahko obiskuješ in proučuješ sleherni trenutek. Najpripravneje v ta namen je, ako na-

ročiš bližnjemu lovcu, da ti preskrbi vrabcev, ki so za svoja zlodejstva že davno zaslužili rabljevo plačilo, lahko pa ti prinese tudi raznih malih štirinožcev, ki jih nato izpostaviš na vrtu za vabo sredi rožmarina, jagod in dišeče sivke.

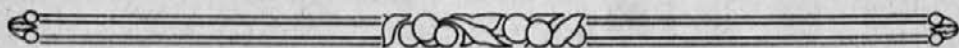
Razkroj malih mrtvecev ti kmalu razodene svojo čarovno moč; karkoli se ponaša v tvoji okolici z zoološkim naslovom *Necrophorus vespillo* (sloven. grobar), ti pribrenči skupaj in potrebni ducat za poskuse je skoro, skoro alarmiran. Preden pa pričnem z resnim eksperimentom, ne bo odveč pristaviti nekaj opazk.

Prvič. Roparice v naravi imajo običajno tudi določene vrste živali, ki jim služijo kot plen. Roparska osa si izbere vselej divjačino primerno svojim močem in jo ponese v svoj stan. Ne tako grobar. On je zadovoljen z vsem, karkoli mu ponudi slučaj in osoda. Zato je plen časih bolj malenkosten (rovka), drugič srednje vrste (poljska miška), lahko pa postane tudi kraljeva partija, kadar naleti na preminolega krta, podgano ali kačo, katerih pokop daleč prekaša moči posameznega grobarja.

Drugič. Roparske žuželke in druge deroče živali napadajo svoj plen, kjer ga dobe in ga odnašajo potem v svoj brlog, ki so si ga napravile na poljubnem kraju. Grobar nima teh ugodnosti. S hrbtom zamore premakniti časih orjaški tovor le za spoznanje; izkopati je treba grob na mestu, kjer leži mrlič. To mesto pa utegne biti silno različno: peščena ali ilovnata prst ali pa kamnit, pust svet, brez rastlin ali pa porastel z gosto mrežo pirničnih korenin. Morda je zalučal razljučen gospodar krta celo tjekaj v grm, kjer je obvisel nekaj centimetrov nad zemljo. Iz vsega tega sledi, da grobar ne more rabiti v vseh slučajih ene in iste metode pokopavanja, ampak mora izpreminjati svojo taktiko po okoliščinah.

Tretjič. Kot policist, ki ima skrbeti v prvi vrsti za snago, ni grobar izbirčen v hrani. Naj nosi žival dlako ali perje, naj se imenuje žaba ali kuščar, to mu je vseeno. Ne zametava niti popolnoma neznanih jedilnih listov, ter pozdravlja z isto zadovoljnostjo koštrunov kotlet kot goveji biftek, edina zahteva njegova je, da ima vsaka porcija pošten duh po divjini. Ta stran torej nikomur ne bo delala težav pri eksperimentih.

Tudi s kletko si ni treba beliti mladostnih kodrov, dragi moj. Napravi si iz žične mreže primeren zvonast pokrov, kakršne rabijo kuharice za varstvo jedil, sira, medu i. t. d. pred muhami in ga povezni na globoko skledo, ki je do roba napolnjena s svežo, nekoliko potlačeno peščeno zemljo. Paziti moraš seveda, da ti ne zajde v škodo mačka, ki jo rad privabi duh po mrhovini, da ti poseže na neljub način v tvoje poskuse. Sedaj pa na delo!

Andrej Uršič:

Navod za šahovo igro.

(Dalje.)

Mala podoba proti mali (skakavcu, letavcu) ne dobi nikdar, ako nima še vsaj enega pešca v spremstvu. Naslednji nastav Horwitza: Kg5 Lc4 pf6 — Kh7 Lg9 svedoči, kako dobi letavec s pešcem proti letavcu: 1. Lc4 — g8 + Kh8 najbolje! 2. Le6 Lg6 — d3 (ako igra beli 2 Kg5 × g6 sledi Kh8 × g8; 3. Kg5 — h6 Lg6 — f7 remis!!) 3. Kg5 — f4 Ld3 — b5; 4. Kf4 — e5 Lb5 — e8; 5. Ke5 — d6 Kh8 — h7 (najboljše poteze!) 6. Kd6 — e7 Kh7 — g6; 7. Le6 — d7 Le8 — f7; 8. Ld7 — f5 + in dobi. Ako igra pa črni na 2. Lg8 — e6 Lg6 — e8 tedaj sledi 3. Kg5 — f5 Kh8 — h7;

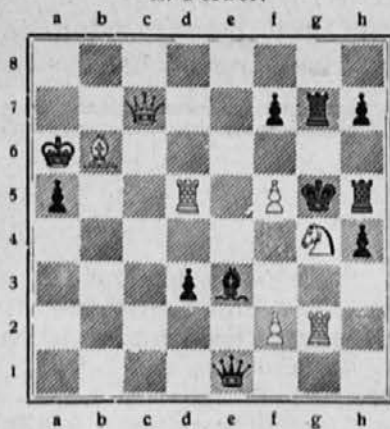
4. Le6 — d5 Kh7 — h6; 5. Kf5 — e6 Kh6 — g6; 6. Ke6 — e7 Kg6 — g5; 7. Ld5 — e6 Le8 — h5; 8. Le6 — f7 Lh5 — d1; 9. Lf7 — e8 Ld1 — b3; 10. Le8 — d7 Lb3 — g8; 11. Ld7 e6 in dobi, ker preti f6 — f7 — f8 dama! Če pa vzame črni v prvi potezi Kh7 × g8, tedaj sledi 2. Kg5 × g6; Kg8 — f8 ali h8, nakar sledi f6 — f7 in partija je dobljena. Ako imata obe stranki več pešcev, tedaj odloči največkrat premoč enega pešca, in sicer raditega, ker stranka z enim pešcem manj ne more hkrati zabraniti prostemu (nasprotnemu!) pešču koraka do 8. oziroma 1. polja, kjer se spremeni v figuro, in obenem varovati svoje pešce. Brez premoči nikdar ne menjaj pešca za pešca! Pri letavcih neenake barve se pa zgodi včasih, da tudi premoč dveh do treh pešcev ne odloči vsakokrat. Primeri nastav: Kf2 Lh6 pa2 b2 g3 h4 — Črni: Kc8 Ld3 pa7 c6 f3 g4 g6: Beli igra: 1. a2 — a4 Kc8 — d7; 2. Lh6 — e3 a7 — a6; 3. a4 — a5 Kd7 — d6; 4. b2 — b4 Kd6 — d5; 5. Le3 — c5 in se giblje vedno med c5 do f8 semintja; partija ostane remis. Zaradi jasnosti primeri še sledečo študijo L. B. Salkinda: Kc5 Lc4 pb6 g4 h5. Črni: Ka8 Lb8 pc7 c6 f7 h6. Beli dobi tako: b6 — b7 + Ka8 × b7; 2. Lc5 — a6 + Kb7 × a6; 3. g4 — g5 h6 × g5; 4. h5 — h6 Lb8 — a7+; 5. Kc5 — c4 g5 — g4!; 6. h6 — h7 g4 — g3; 7. h7 — h8 dama! g3 — g2; 8. Dh8 — a1 + Ka6 — a7; 9. Da1 — b2 + in dobi.

Kako dobi letavec s pešcem proti skakavcu, kaže sledeči nastav Lehnera. Kb7 Ld8 pa5. Črni: Ka4 Sf7. Beli igra: 1. a5 — a6! Sf7 — d6 + (ako Sf7 × d8, sledi 2. Kb7 — b6 in pešec pride na a8, se spremeni v damo in dobi!) 2. Kb7 — c6 Sd6 — c8; 3. Ld8 — b6 Ka4 — b4; 4. Kc6 — b7 Sc8 — d6 + (ako Kb4 — b5, sledi 5. Lb6 — c7 itd.); 5. Kb7 — c7! Sd6 — b5 + 6. Kc7 — c6 Kb4 — a4; 7. Lb6 c5 Ka4 — a5; 8. Kc6 — b7, Ka5 — a4; 9. Kb7 — b6 in dobi! Igra pa črni 2... Sd6 — b5 sledi 3. Ld8 — c7 Sb5 — a7 + 4. Kc6 — b7 Sa7 — b5; 5. Kb7 — b6 in dobi. Sledeča študija se priporoča že samo zaradi nastava. E. Holm: Kd1 Lb6 Črni: Kg7 Se5 ph3. Beli napravi remis! 1. Lb6 — g1 Se5 f3; 2. Lg1 — h2!! Sf3 × h2; 3. Kd1 — e2!! Kg7 — f6; 4. Ke2 — f2 Sh2 — g4 +; 5. Kf2 — g3 h3 — h2; 6. Kg3 — g2 in remis! Igra li črni na 3. Kd1 — e2 Sh2 — g4 sledi 4. Ke2 — f3 h3 — h2; 5. Kf3 g2 Kg7 — g6; 6. Kg2 — h1 remis.

V mednarodnem turnirju za dvozložke, katerega je razpisal šahovski klub v Karlovcu, dobila je današnja 58. naloga prvo darilo, 59. pa drugo častno priznanje.

Naloga 58.

E. Ferber.

Mat v 2. potezi.

Naloga 59.

A. Uršič.

Mat v 2. potezi.

Drobiž.

Zemljepisna uganka: Kateremu vladarju služi ta junak z glavo in s srcem?

(Rešitev uganke in imena rešilcev v prihodnji številki.)

Rešitev zadnje uganke:

Visoka kneginja je Galicija z Bukovino.

Nagrado (elegantno vezan Dom in Svet l. 1906.) je prisodil žreb Fr. Cotiču, dijaku v Gorici.

Uganko so rešili še: Celovec: Voštar Og. VIII., Uršič Fr. V., Korošec J. III., Picej J. II., Kastner Z. priprav. III., Pucelj Fr. real. III., Render Fr. III. real., Piskernik A. I., Čarf Jur. I. Celje: Jagodič Vek. VIII., Golgranc M. VIII., Čater A. II., Remšak A. II., Kodrič J. II., — Gorica: Furlan Fr. V., Bekar M. IV., Vrtovec Jos. II., Slokar Alb. II., Kovačič Iv. II., Lavrenčič G. II., Žbogar M. II. — Idrija: Kumer Fil. II. real. — Kranj: Sporn Vilj. IV., Jenko Iv. II. — Ljubljana: I. dr. g. Csonkola M. VI., Tučar Jos. IV., Lipovšek Fr. III., Koritnik V. I., Oblak Iv. I. II. dr. g. Habič J. II., Ravnikar A. II., Hafner A. I. real. Zupan J. I., Bilban V. I., Vene J. uč.

prip. I., — Novo mesto: Kramarič J. VIII., Bukovec M. VIII., Frančič J. VIII., Budna V., Brenta Fr. VI., Jakša A. IV., Turk IV., Marjetič IV., Vehovec Al. II., Grabnar II., Toporiš Iv. II., Grmovšek Al. I. — Maribor: Tomažič J. IV., Papež M. IV., Mundar Fr. II., Tomažič Bož. II., Lončar Fr. II. — Ptuj: Krivec D. VI. — Št. Vid: Adamič VI., Gnidovec Al. VI., Lovšin VI., Kenk B. IV., Rotar St. IV., Pengal Al. IV., Gornik Fr. III., Krivec Fr. III., Bebar II., Magušar II., Pavlovčič II., Skvarča II., Zerovnik II., prvošolci: Lavrič, Čemažar, Pretnar, Tomc, Prijatelj, Pogačnik, Hvastija, Lah, Kožman, Bergant, Meze, Briški, Breznik, Ilovar. — Mečinje: Svetic Fr. 7. r., Tanko Al. 8. r., Iva Ocepek 8. r., — Ljubljana: Meršnik Jos. II. uršul. mešč. r.

F. S. Finžgar: **Naša kri.** Igrokaz v štirih dejanjih. V Ljubljani 1912. Založila Kat. Bukvarna, tiskala Katoliška Tiskarna.

Str. 84. Finžgar je pri nas edini pripovedni talent, ki piše po pravilih in nazorih moderne struje, a ostaja v kljub temu strogo na temelju epičnega pripovedovanja. Pisatelj, ki so započeli slovensko moderno, so bili do zadnjega vsi lirični talenti, in so vtisnili svojim pripovednim delom pečat liričnih umetnin; to velja tako o Cankarju kakor o Mešku. Zdelo se je že, da se mora moderna struja istovetiti z liričnim načinom ustvarjanja; toda tu je vstal Finžgar, ki je odkazal moderni nova pota in jo prenesel na epična tla ter jo vpregel v čisto novo službo. Finžgar je po vsem svojem značaju in ustvarjanju epik in je zato tudi edini, ki je bil sposoben, da je izvršil to delo. Kot epik je povzel Finžgar od moderne seveda samo to, kar se dá z epiko združiti. Vsak pravi epik mora zametovati tisto brezkrvno subjektivno, nervozno ter fantastično, če ne včasih skoro napol blazno slikanje življenja, kakor dela n. pr. Cankar. S Cankarjevim načinom ustvarjanja ne ve epik ničesar početi. Epična umetnost mora ostati pri objektivnem, bodisi realnem ali idealnem svetu ali pa preneha biti epika! Ni pa seveda vse neprimerno za epiko, kar je ustvarila moderna. Način podrobnega nuanciranja in opisovanja, psihološko analiziranje ter predvsem demokratično stališče, s katerega se pojmuje in opazuje, izraža in slika življenje — to so posebnosti moderne, ki jih uporabi lahko vsak epik in jih zna ceniti v pravi meri tudi Finžgar.

Drame, kakor je „Naša kri“, ni sposobna ustvariti Cankarska moderna, ker ne gleda ljudstva, kakoršno je bilo in je še, ne opazuje življenja, kakor se je v resnici dogajalo v zgodovini časa in se še dogaja. Poleg tega taka moderna nima izraza, s katerim bi slikala bitje in žitje našega ljudstva, bodisi v povesti ali drami, ker je zavrgla objektivno, resnično govorjenje in izražanje, kakor se rabi v objektivnem, resničnem življenju. Kdor hoče slikati resnično življenje, naj ne poskuša z moderno obliko, ker bi se to reklo, vodo z mrežo zajemati! Finžgar ni storil tega in ni smel, ako je hotel, da so njegovi ljudje res ljudje naše krvi, ljudje, kakor so res živeli in mislili v času francoskih vojska, v katerih se vrši naša drama.

„Naša kri“ nam podaja verno sliko stanja našega ljudstva tedanjega časa in se opira na resnične dogodke, ki so se tedaj godili. Finžgar je natančno proučil francosko dobo ter nabiral v svojem kraju podatkov o Francozih, na katere je naslonil dejanje svoje drame. Mnogo dogodkov se je odigralo prav v rodovini Finžgarjevih prednikov, kakor je g. pisatelj v privatnem pogovoru sam povedal. Delo pa ni samo po vsebini naša kri, temveč tudi po obliki. Jezik je pristno ljudski, resničen, poln domačih dovtipov, domače oblike, poln domače krvi; vendar je treba pripomniti, da je nekoliko preveč provincializmov. Delo je v dramatičnem oziru jako lepo izpeljano in ima na odru povsod največji uspeh. Dr. A. B.

Mencinger, čegar sliko prinašamo, je bil jako globokomiseln pisatelj. Svoje najzrelejše nazore, iz katerih odseva globoka vera in resnično rodoljubje, je podal v Abadonu, ki je izšel v Ljubljanskem Zvonu, l. 1893. Tu podajamo nekaj biserov iz njega.

O Ciceronu in sv. Benediktu pravi takole: „Prvi je neizmerno pridno pilil svoje govore in razprave ter oblačil grško modrost in učenost v prelepo latinščino. Za to, da ga svet še imenuje, da se čudi njega jeziku in da proučuje njegova dela, mora pa zahvaljati samó drugega (t. j. sv. Benedikta) in njegove učence, ki so varno hranili in zvesto prepisavali stare klasike. Red pa, katerega je ustanovil tihi Benedikt Nursijan, važen je za prosveto zapadne Evrope gotovo toliko, kakor ves slavni Ciceron.

O vzgoji srca piše: Res čudna je vaša vzgoja! Toliko se trudite za razvitek razuma ali sploh umstva, da bi si pa izobražali voljo, blažili srce, tisto vaše gonilo, ki vam neti življenje in nikdar mirujoč vedno hlepi po nasladi, imetku in mōči ter se nikoli ne nasiti — za to srce, čigar strast je močnejša nego sodba razuma, pa se največ brigade jako malo. Kaj čuda, da med vami velika omika izobraženega uma služi neomejeni samopašnosti neukročenega srca! To vam je velika nesreča! Načelo za življenje vam je brezobzirni boj za obstanek. In za ta „obstanek“ si želi človek toliko imetja in užitka, da omaga njegova želja samó tedaj in toliko, kadar in kolikor jo premaga

takisto nenasitna želja močnejšega in še menj ozirnega bližnjika. Zatorej, kadar se vrši velika krivica, onda je ne obsojate, nego odobrujete jo z enakim načelom: „Sila stopa pred pravico“. Kaj čuda, da je po vsi zemlji toliko robov, ki so na videz prosti, dejanski pa z verigo vsakdanjega gladú priklenjeni k stebri svojega gospodarja. — Oči imate za bedo svojega bližnjika, a samó oči; srce se vam ne ogreje. Modro govorite in učeno pišete, kako bi se zmanjšalo siromaštvo ogromne večine zemljanov; toda vsa vaša modrost se da povedati s stavkom: Kdor bi lahko pomagal, preudarja, kakó naj v življenja reki tisti, kdor iz težka plava nad siromaštvom, pomaga onemu, ki se je pogreznil vánje! Takó se vaša dóba odlikuje s humanizmom blestečega uma in z brezkrščanstvom samopašnega srca!

O slepoti človeški pravi: Ni vam sojeno večno trpljenje! Toda vi sami, ki nečete opustiti svoje zlobe in bedastoče, vi sami delate na to, da se trpljenja nikoli ne iznebite! ... Moja modrost proti vam je samo ta, da črtim in zaničujem to človeško zalego, in da v tem zmislu — delujem. Temu imam dosti povoda. Tiste usodne besede, ki jih je rekla „moja teta, imenitna kača“, tvoji pramateri Evi: „Eritis sicut Deus, scientes bonum et malum“, omamile so moj in tvoj rod. Kaj more biti vzvišenejšega, nego ne imeti mej svojemu razumu in svoji moči; kaj prijetnejšega, nego doseči izpolnitve vsake svoje želje? Ako pa pogledamo stvar od druge strani: kaj more biti predrznejšega kakor poskus nepopolne stvari, da bi se izjednačila večnemu, popolnemu Stvarniku? Segli smo po prepovedanem sadu spoznanja in zatorej smo pahnjeni v prokletstvo in pregnanstvo. Meni, ker sem popoln duh, ni nobene rešitve; moje prokletstvo in pregnanstvo je večno. Ti, ker si nepopoln duh, dosegeš si milost in rešitev in če zopet padeš, zopet lahko zaceliš svoj padec. Zatorej črtim tvoj rod, ki je v popolnosti toliko pod menoj in v milosti toliko nad menoj! Ako bi se jaz mogel učlovečiti, pokleknil bi in zahvalil razžaljenega Očeta za to milost. Kakšni pa ste vi, človeški zarod? Vaš odrešenik se je razjokal nad jeruzalemskim mestom, rekoč: „Da bi bilo spoznalo

tudi ti, in ta svoj dan, kar je v tvoj mir!“ In vendar vam je odklenil vrata do večne blagosti! Vi pak ste še vedno tedanji Jeruzallemci; tudi vi nečete spoznati svojega dne in kar vam je v mir. Na nebo gledate, pa ne vidite stvarnika; po tej lepi zemlji hodite, pa brat ne seže bratu v roko! Brat vam je napotje, da ga izpodrinete raz pot, ali orodje, da ga izrabite in potlej zavržete, in vendar ima ta zemlja vsem prostora! Ali niste bolj zverski od divjih zverij? — Ko se tako oklepate svojih strasti, sebičnosti in slepote svoje,

Dr. J. Mencinger.

tožite zajedno po izgubljenem raj, o katerem berete Sveto pismo, in po srečni zlati dobi, o kateri pripovedujejo pesmi in pravljice. Toda vi samo stokate, in nikogar ni, ki bi dejanski izvrševal besede slovitega vašega pesnika:

„Nespametno ljudstvo, čemu li tvoj stok? Na delo, ne nosi mi križema rok! Povrni se samo v prvotnost nazaj, In našlo povsodi prvotni boš raj!“

Zato vas po pravici zaničujem iz vsega svojega bitja.

O počitku piše: „Priatelj, pokoj je najhujši dušni sovražnik! Iz pokoja se rodi dolgočasje. Dolgočasje je pa tolikanj neznosno, da človeka žene v obup ali

v topoglavost. Pokoj je samo za život. Duša ne potrebuje pokoja in ga celo v spanju ne mara. Torej na delo, na gibanje duše, ki ne sme nikoli mirovati! Duša je neumrjoča hči večnosti, a život je minljiv sin časa.“

Miklova Zala. Ljudska igra iz turških časov v osmih slikah. »Ljudskega odra« III. zvezek. Po dr. Sketovi povesti spisal Anton Cerar-Danilo. V Ljubljani 1912. Založila Katoliška Bukvarna. Natisnila Katoliška Tiskarna. — Dramatizacija je kočljiva stvar; epsko pesnitev spremeniti v dobro dramo, ni šala in se tudi pisatelju igre »Miklova Zala« ni posrečilo. Igra ima osem slik. Dejanje se razvija v živahnem tempu, a kljub temu pogrešamo dramatičnega razvoja. Jezik je dovolj gladek, motijo le številne tujke; tolmač na zadnji strani na odru nič ne pomaga. Da je efekt večji, igrajo nevihta, boj, bučna godba, pisane skupine važno vlogo. Igra sama na sebi je, če se črtajo ali izpremene nekateri prizori, primerna za ljudske odre in bo našla dovoljen uspeh.

Ne v Ameriko! Povest. Jakoba Aleševca izbranih spisov VI. zvezek; priredil Jožef Volc. Ljudske knjižnice 16. zvezek. V Ljubljani 1912. Založila Katoliška Bukvarna. — Povest je namenjena preprostemu ljudstvu in temu namenu odgovarja ves njen ustroj. Dejanje je preprosto, jezik preprost, ljudski ton jako dobro zadet. Prizori so živo, nekateri skoraj preživo slikani; vsi služijo pisatelju le v to, da živeje izrazi vodilno misel cele povesti, ki je — kakor že naslov pové — »Ne v Ameriko!« Alešovec nam s svojo znano spretnostjo predočuje žalostno usodo »Amerikancev«, med katerimi se nahaja tudi neki dijak. Knjiga zasluži, da pride pod vsako kmetsko streho; naj bi si ljudje zapomnili njen zlati nauk in ne nosili svojih moči na prodaj čez morje! Pa tudi dijaku bodi toplo priporočena; v nji bo veliko pridobil na lepem, jedrnatem jeziku in zdravem opisovanju.

Geografske drobtine. (Zbira prof. dr. V. Šarabon).

Črno morje. Učitelj nemške šole vpraša učenca: „Warum heißt das Schwarze Meer so?“ — „Deshalb, weil der Tinten-

fisch darin lebt.“ (To ime nahajamo na zahodnoevropskih kartah šele koncem 17. stoletja, rusko „Črno“ morje ni nič drugega kakor „negostoljubno“, „neprijazno“; saj se je tudi pri Grkih začetkoma zvalo ἠμισυγος (t. j. negostoljubno morje), ime συγυγος je dobilo še le pozneje.

Portugalsko podnebje. „Kakšno je podnebje tam?“ — „Sedaj ga ni, začne se šele meseca februarja,“ je bistroumni odgovor.

Na Dobrač (2167 m) bodo zgradili 20 km dolgo avtomobilno cesto, ki se bo dvignila od Beljaka do vrha 1650 m.

Sueški prekop. Kako majhna je še avstrijska trgovina po tem prekopu, nam kaže tole: Ladije leta 1911.: Angleških 3089, Nemških 667, Holandskih 284, Francoskih 232, Avstroogrskih 180. — Ladij 1. 1910. je bilo: Angleških — 311, Nemških — 32, Holandskih — 25, Francoskih + 8, Avstroogrskih + 11. — Potnikov se je peljalo po prekopu leta 1910.: 233.978, 1. 1911. pa 275.651, mej temi vojakov leta 1910. 76.854 (turških 24.755), leta 1911. pa 98.555 (turških 43.620).

Avtomobilov je na Francoskem nad 64.000; država je dobila od njih leta 1911. skoro 7 milijonov davka.

V Mekko pride vsako leto okoli 300.000 romarjev; Mekkanci jih oskubejo za 60—72 milijonov kron.

Velikansko cesto za avtomobile na Francoskem nameravajo izpopolniti ob Pirenejih. Od Pariza gredo do Bordeaux, potem do Pirenejev, ob teh naprej do vzhodnega konca 650 km — nekaj cest je že gotovih, te bodo izboljšali in napravili še novih okoli 150 km —, potem do Nice, odtod po krasni alpinski, čisto novi cesti do kopališča Évian ob Genfskem jezeru, nato v Pariz. Seveda je alpska cesta tudi turistovska, kakor ona v Dolomitih; isto bo tudi nova zveza v Pirenejih.

Letošnji 29. februar, prestopni dan, je zvišal državne dohodke na Angleškem za 96 milijonov kron.

V 37 dneh okoli sveta lahko že pridemo, če je ugodna zveza. Vzemimo za začetek potovanja London in pojdimo od tam v ponedeljek zjutraj. Štirinajst dni pozneje smo že v Yokohami na Ja-

ponskem, uporabivši sibirsko železnico. V torek odidemo z brzoparnikom in ta nas prepelje v dvanajstih dneh v Vancouver (Brit. Sev. Amerika); in ako imamo dobro zvezo čez Novi York, smo enajst dni nato že zopet v Londonu. Najlepši čas pravijo, da je za tako potovanje januarja do maja; najkрасnejše je pač na Japonskem meseca aprila, ko cveto češnje.

V motorskem čolnu iz Anglije v Brazilijo se je prepeljalo šest Angležev. Odšli so iz Weymoutha (izg. weim's, zahodno otoka Wight) 28. decembra 1911 in prišli v Pernambuco v Braziliji 31. januarja 1912. Na dan so napravili poprečno 140 milj (milja 1852 m), vsega skupaj okoli 4500 milj. Motor z bencinom je imel 30 konjskih moči, dolg je bil čoln 20 m. V sredi je bil mal prostor, kjer so imeli zalogo živil: 12 kruhov à 1 kg, 40 kg rost-beefa, 7 vreč krompirja, 2 vreči polenovke, 1600 litrov vode in nekoliko za bojčkov grozdja.

Radij. Avstrija ima več rudnine uran, ki vsebuje radij, kakor vse druge države na zemlji, vsaj po dosedanjih računih. Radij je v vedni izpremenjavi in razvije pri tem velikansko toploto. Hitrost ali čas izpreminjanja je 3700 let. Če bi nam ne bilo treba čakati na to in bi izumili metodo, po kateri bi prisilili uran k takojšnji oddaji energije, bi 1 kg urana peljal največji brzoparnik v Ameriko; naši dreadnoughti (drednot) bi ne potrebovali 1 milijon kilogr. premoga, temveč samo 1 kg urana. Če bi vrgli ves radij, kolikor so ga preračunili za našo zemljo, v Bodensko jezero, bi zavrelo v šestih urah in vendar ima 42 milijard kubičnih metrov vsebine.

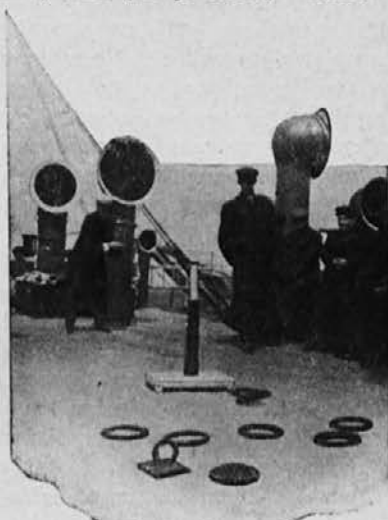
Najgloblja točka Adrijskega morja ni več 1645 m, kakor imajo naši atlanti, temveč po novih raziskovanjih nekako 1223 m, od Kotora tja proti sredini; pri prejšnji točki 1645 je sedaj največ 1132 m.

Najmočnejši vir petroleja v Evropi so izvrtali letošnjo pomlad v Rumuniji. S tako močjo je bruhnila tekočina iz zemlje, da so morali pionirji priti na pomoč in ograditi studenec. V dveh dneh so napolnili samo iz tega vira 600 dvojnih železniških voz, torej 1200 navadnih. Če računimo na jako dolg vlak

100 voz, je to 12 velikanskih tovornih vlakov.

Zgodovinske anekdote. (Zbira prof. dr. V. Šarabon).

Napoleon in Korzika. Mladi Napoleon se je zelo ogreval za svojo domovino, o slavnem junaku Paoliju se je izrazil, da bi mu bil rad podoben, večkrat je hodil zamišljen semtertja ter mislil na domovino. Nekoč so se mu sošolci posmehovali, češ, Korzi so veliki bojzaljivci, ker so jih Francozi premagali. Napoleon pa razžaljen zapuje: »Če bi prišli na enega Korza štirje Francozi, nikdar ne bi bili dobili Korzike; tako jih je bilo pa deset.«

Igra s krožci.

Napoleon in sošolci. Ker je bil vedno zamišljen, sam zase in se za nikogar ni zmenil, so ga sošolci neprenehoma zbadali. Zlasti so ga vzeli na piko zaradi njegove revščine; bili so namreč sami plemenitaši, navajeni na obilico, Napoleon je bil pa v šoli na stroške kralja. Ko mu je vsa stvar že presedala, piše očetu: »Dovolite mi, da pridem nazaj domov in se izučim nazadnje tudi kakega rokodelstva; naveličal sem se kazati vedno svojo revščino in biti predmet zbadanja tovarišev«. A oče prošnji ni ugodil.

Dioniz in Marzijas. Častniku Marziju se je sanjalo, da je odrezal Dionizu glavo; pripovedoval je o sanjah svojim prijateljem, ti pa Dionizu, nakar

ga je dal Dioniz obglaviti, rekoč: »Če bi podnevi ne bil mislil na to, bi se mu ne bilo sanjalo.«

Sreča. Ko je Dioniz vzel mesto Rhegium (389.), je dal hrabrega mestnega branitelja Fitona (Phython) vreči v morje; povedali so Fitonu, da je doletela dan poprej njegovega sina ista usoda. Hladnokrvno odgovori: »Za en dan je moj sin srečnejši.«

Monnier-ova sveča. Henrik Monnier (1805—1877) iz Pariza, duhovit pisatelj, karikaturist, stopi v prodajalno ter z resnim obrazom zahteva zavoj sveč. Šest jih je bilo. Ko mu prodajalec izroči zavoj, ga Monnier prosi z naljubeznivjim nasmehom, naj mu prereže eno svečo na dva enaka dela. Ko mu napravi prodajalec to uslugo, ga prosi Monnier, naj razpolovi še ta dva konca. Nekoliko nevoljen sicer ustreže gospodar prošnji; tu pa pravi hudomušnež: Res je, zlorabljam Vašo prijaznost, a ker ste tako izurjeni in pripravnji, Vas prav lepo prosim, razrežite mi še te štiri kosce, da jih bom imel osem; seveda biti morajo popolnoma enaki. — Nevolja sicer narašča, a kljub temu se posveti trgovec težavnemu poslu; sveče so bile namreč zelo majhne. »Vedno boljše,« pravi Monnier, ves vesel, »Vi ste res pravi mojster; samo treba bo razrezati sedaj še teh osem koščekov, da jih bo šestnajst.« »Kaj še? Jaz imam že zadosti,« zarjove trgovec ves besen, »sami režite, če se Vam ljubi!« Navidezno ves presenečen in vznemoljen odvrne zlobni Monnier: »Kaj? Vi ne marate ugoditi moji prošnji? To je pa res lepo; izvrstno. No, če ste pa taki, pa kar obdržite svojo svečo, jaz je ne maram več.« Resen kakor je prišel zopet odide.

Molièrovo zdravilo. Znameniti francoski dramatik Molière (1622—1673, spisal je najboljše francoske veseloigre) ni maral medicincev. Kakor vsi boljši ljudje je imel tudi on domačega zdravnika, Maurcilaina; ko sta nekoč z Ludovikom XIV. govorila o njem, ga vpraša kralj: »Kaj pa Vaš zdravnik, kako Vas

zdravi?« — »Veličanstvo, procedura je jako priprosta; kadar se zgovarjava, mi naroči uporabo tega in tega zdravila, jaz jih ne uporabim in zdrav sem.«

Neupogljivost. Hudega zločinca so obsodili na smrt, a mogočni zagovorniki so vplivali na Ludovika XIV., da ga je sklenil pomilostiti. Poslal je po kancelarja Voysina in mu ukazal prinesiti kraljeve pečate. Zastonj ga je prosil kancelar, naj nikar ne pomilosti takega zločinca, da tega ne bo mogel zagovarjati pred svojo vestjo. A kralj ostane pri besedi, prineso mu pečate in odlok je kmalu spisan. »Nesite pečate nazaj!« ukaže Voysinu. »Ne, Veličanstvo, umazani so, ne primem jih več.« Kralj premišlja, ne reče ničesar, prime odlok, ga raztrga in vrže na ogenj. »Sedaj pa lahko vzamem pečate,« pravi Voysin, »ogenj je vse očistil.«

Odlikovanje. Nemškega cesarja Viljema I. (1861 ozir. 1871—1888) je prosila neka igralka za podelitev kakega reda. A na rob prošnje je cesar zapisal sledeče besede: Ach nun, ist mit Lorbeeren ausgezeichnet, genügt vollständig.

Različni nazori. Leta 1848. so strmoglavili v Parizu kralja Ludovika Filipa. Hitro so sestavili listo kandidatov za začasno vlado; treba jo je bilo naznani ljudstvu in predsednik zbornice Marrast (1801—52) je izročil listo Lamartinu (1790—1869, pesnik in politik) ter ga prosil, naj jo prečita na glas. »Ne morem,« pravi Lamartine. »Zakaj ne?« »Ker je moje ime na listi.« — »Dobro, naj jo pa prečita Crémieux.« — Ta je bil advokat in tudi politik. — A tudi Crémieux se brani. »Zakaj ne čitaš?« ga vpraša Lamartine. »Zato, ker ni mojega imena med kandidati!«

Popravek. Na str. 168 letošnjega „Mentorja“ v odstavku „Ljudsko štetje“ naj se glasi pri mestu Montreal 466.000 namesto 46.000 prebivalcev; na strani 191 v odstavku Tennyson pa sortir mesto sorti.

Dijaki - naročniki naj pošljejo svoje počitniške naslove tekom meseca junija.

Ljubljana, Sv. Petra cesta 23.

K. A. KREGAR,

trgovina z uvojem
na debelo in drobno

Bogata zaloga razno-
vrstnega usnja in črev-
: ljarskih potrebščin :

:: Glavna zaloga ::
„SAVA“ - krzeme
v korist obmejnim Slovincem!

Vijolina s tipkami in lokom. Najpre-
prostejše igranje, nežen, dalekodoneč glas.

KLAVIJOLINA

Interesentje se vabijo na ogled! Prospekti
brezplačno! Patenti v vseh državah.

Tvornica klavijolin **Bajde & Ko.**

Ljubljana, Dunajska cesta št. 73.

Priporočljiva domača ivrdka!

Podpisani izjavljam v imenu stavbnega odbora za zidanje nove
cerkve v Šmihelu pri Ružemberku, da je gospod

Rajko Sušnik, umetni steklar v Šiški

napravil v imenovani cerkvi enajst novih oken, krasno in umetno v
gotakem slogu, v splošno zadovoljnost in po emerni ceni ter je zato v
svoji stroki vreden najboljšega priporočila.

V Šmihelu, 12. avg. 1909.

Za stavbni odbor:
Frančišek Gabriček, kupni uprav.

Trgovina oljnatih barv, tirnežev in lahov ter vseh v to strobo spadajočih predmetov.

Brata EBERL slikarja napisov, pleskarska mojstra
Miklošičeva cesta 4, naspr. „Uniona“.

Prigovorata se pred. dobavitel in p. n. obelinstvu v vsakom oziru kot priznana solidna tvirika.

Knjigovoznica „Katol. tisk. društva“
v Ljubljani se priporoča

v izvršitev vsakovrstnih knjigoveških del.

Kojtnicam zlasti popust. — — Solidna dela, zmerna cena.

Luka Vilhar, urar, Ljubljana, Kopitarjeva ulica št. 4

prigovora prečastiti do- svojo veliko in bogato zalogo priložnostnih daril
bovščini sl. obelinstvu
kol turo, verižice, uhane, zapetnice po najnižjih cenah. Za solidno in točno posredbo se jamči

Ivan Kregar pasar in izdelovatelj cerkvenega orodja in
posode, Ljubljana, Elizabetna cesta št. 3

se priporoča v izdel- cerkvene posode in orodja le zanesljivo kovine po vzorcih
ovanje vsakovrstne ali po lastnem načrtu v poljub-
nem sl. gu. Stara posoda popravi in prenovi, posrežri in pozlati vse po poslanemu najnižji ceni.

Niske cene!

Priporoča se

Velika zaloga

Trgovina s klobuki in čevlji

Ivan Podlesnik ml., Ljubljana, Stari trg št. 10.

V zalogi ima tudi
telovadne čevlje,
hlače, srajce, ču-
pice, pasove, zna-
ke za uniforme.

Prodajalna „Katol. tisk. društva“ (H. Ničman) v Ljubljani

prigovora svoje bogato zalogo

šolskih in pisarniških potrebščin,

kakor: raznovrstni papir, zvezka, notes, razne zapisnice, kopirne knjige,
šolske in pisarniške mape, pisala, radirke, črnilo, gumi, tintinke, ravnila,
trikota, šestila, barva, čopiča, raznovrstne razpisnice in devocijonarije.